KU KLUX KLAN

Een der meest oorspronkelijke vormen van het militant Amerikanisme, m.a.w. van het onvervalschte agressief *nationalisme* der Vereenigde Staten, is ongetwijfeld die der geheime genootschappen, welke reeds op de colleges, voor blanken als voor negers — de *Fraternities* en *Sororities* — hun entrée in het leven van den jongen Amerikaan maken. Hoezeer daar geheime genootschappen als een element in het politieke leven worden opgevat, bleek bij mijn eerste bezoek, in het begin van den eersten wereldoorlog. Het was in Philadelphia dat mijn aandacht werd getrokken door iets voor een

K.K.K.-lid sorteert zijn wapens

Europeaan zóó ongewoon: een parade door de stad van de *Shriners*.
Door de wolkenkrabbersstraat marcheerde daar over het glanzend asfalt een merkwaardig soort leger, theatraal gekleed, rhythmisch voortstappend in lange rijen van acht, onder commando van aanvoerders te paard. In hun bonte gelederen werden vreemdsoortige vlaggen meegedragen, leuzen op kleurige transparanten, mysterieuze emblemen, symbolen en vlammende pennoenen. Dit alles moest voor de oningewijde toeschouwers propagandistisch de „eerbiedwaardige" geheimzinnigheid van „the Shrine" suggereeren.
Hier trok een Amerikaansche vrijmetselaarsorganisatie in vol ornaat voorbij.
Hun uitermate zonderlinge uniform was op z'n minst schilderachtig: een bloedroode *tarboosh* of fez met laag-neerbengelende kwast, voor elke afdeeling verschillend gekleurd; een ruime en tot over de knieën reikende mantel, zooals de Negus van Abessinië pleegt te dragen; witte slobkousen over halfhooge rijlaarzen, met een speelgoed-dolk terzijde.
Deze graag paradeerende Shriners behooren tot een hoogen-graad van Amerikaansche vrijmetselarij, waarin uitsluitend *mannen van stand* worden gekozen. Daar zij de geestelijke vaders heeten te zijn van de Ku Klux Klan, vermeld ik ze hier uitvoerig. Jaarlijks komen zij — telkens in een ánderen staat — ergens een demonstratieven landdag houden, waarop zij flink schransen, drinken en speech-en. En die Shriners zijn zoomaar niet een ordinaire blauwe *loge*, noch een *kapittel* met bloedroode rituaal-symboliek, neen, zij zijn oneindig gewichtiger, althans in hun eigen oog. Het woord „shrine" beteekent bij hen: heiligdom, in den zin van mausoleum, zooals door Artemisia voor Mausolos, haar gemaal, het wereldwonder van Halikarnassos werd opgericht. Maar dáár lijkt het uiterlijk — wát ook het ritueel moge verzinnebeelden! — heelemaal niet op. Elke Shrine-ingang doet eerder denken aan dien van een moskee, terwijl van binnen alles herinnert aan een of andere „cortillo" van het Alhambra.
Dezen Amerikaanschen hokus-pokus kan géén Europeaan begrijpen, die niet vertrouwd is met de heel eigenaardige cultuurgeschiedenis van Noord-Amerika; in het bijzonder met een vorm van associatie, die men het type van het Veemgericht mag noemen, zooals dat o.a. voorkomt in de romantische historie der europeesche kolonisatie der V.S. Hiervan vormen de geheime politieke genootschappen, als de Sons of Liberty, weer den overgang. Het Amerikaansch politieke romantisme der 18de eeuw, de systematische organisatie van den handwerkstand en de boeren door de aristocratische Whigs, de ontwikkeling van het corporatieve studentenleven aan Amerika's piepjonge universiteiten en colleges — ziedaar de historisch gegroeide mise-en-scène voor het abele spel dier geheime genootschappen in het revolutionnaire en vurig-jonge Amerika der 18de eeuw. De dorpsherberg, waar zij vergaderen, noemen zij „Hampden Hall', als om hun hoog-politieke bedoelingen te beklemtonen, terwijl het veemrechter-spelen hier toch onmiddellijk in het oog springt. Te Philadelphia bestond reeds in 1772 een *nationalistisch* genootschap, dat zich de Sons of Tammany noemde — een voorlooper van de machtige Tammany der democraten van New-York! — naar een min of meer fabelachtig opperhoofd van den stam der Delawares. Daar zien wij, in het midden der negentiende eeuw, de agressieve Know Nothings, als een overgang van geheim genootschap tot politieke partij. Tegen de juist in dien tijd toenemende immigratie uit Europa, met name de Iersche, deed zich hier een strijdlustig *Amerikaansch nationalisme* met anti-katholieke kleur gelden, onder de leus: „Americans must rule America — Amerikanen behooren Amerika te besturen".
De vierjarige burgeroorlog der Vereenigde Staten (1861—65) tusschen de „blanke" staten van het Noorden en die der slavenhouders in het Zuiden, eindigde met de overwinning der noordelijken of Unionisten en de afschaffing der slavernij. De jood Levi Coffin, uit Cincinnati, was het hoofd van de groote geheime organisatie — de Underground Railroad genaamd! — om gevluchte slaven aan de wet te onttrekken.
Na den burgeroorlog hadden in het verwoeste en uitgeputte Zuiden de oude gewoonten van gewelddadigheid en het zoeken van eigen recht méér dan ooit reden van bestaan.
De politieke avonturiers, die na den oorlog naar de zuidelijke staten trokken, om, met behulp van den *negro-vote*, politieken invloed te Washington te krijgen, beheerschten er weldra het bestuur. Het verzet van de uit recht en bezit gestooten Zuidelijken-blanken belichaamt zich dan in geheime organisaties met fantastische namen: de Ridders van de Witte Camelia, de Bleekgezichten, de Blanke Broederschap en — bekender dan deze — de oude Ku Klux Klan.

De „Imperial Wizard of the Knights of the K.K.K." kust de vlag. Links op de foto het „Vlammend Kruis". *Foto's Archief A.P.*

Nu is het merkwaardige van deze Ku Klux Klan, dat zij, in Mei 1866 door een groepje jongelieden in een dorp van Tennessee louter tot vermaak, „om de nikkers eens te doen schrikken", opgericht, wel twee jaren het karakter van een grap bewaart, vooraleer zij — door welken geheimzinnigen invloed dan ook! — een machtig en gevaarlijk politiek instrument wordt. Volgens Woodrow Wilson's „History of the American People" is de naam een verbastering van Kuklos of Kukloop, de mythologische reuzen met nóg een oog op het voorhoofd, die in den vulkaan Etna den bliksem smeedden; volgens anderen is Ku Klux Klan eenvoudig een klanknabootsing met de beteekenis van ons kinderlijk „Pief paf poef". Deze naam wordt niet alleen aan bedoelde orde, maar aan alle dergelijke vereenigingen gegeven, waarvan die der Witte Camelia wel de voornaamste was. Deze werd in 1867 in de Fransch-sprekende hoofdstad van den staat Louisiana gevormd en verspreidde zich bliksemsnel door alle zuidelijke staten der voormalige Confederatie. Bijna alle blanken in die staten, of zij nu lid dier geheime genootschappen waren of niet, namen toch op de een of andere wijze deel aan de Ku Klux Klan-beweging. Men reed des avonds bij maneschijn in groepen rond, gehuld in spookachtige lange witte tabbaarden, een rood Andreaskruisje in een cirkel op de linkerborst, witte maskers-met-baarden onder hooge bordpapieren punthoeden, de hoeven der paarden nog omwikkeld, terwijl plotseling onder heftig pistoolvuur oorverdoovende kreten werden uitgebruld, wanneer de troep op groepen negers of bij hun huizen ooit op verzet stootte. De neger is van nature erg bijgeloovig. Men joeg hem een doodelijken schrik op het lijf. Af en toe werd er ook wel een lynchpartij georganiseerd.
Deze organisatie verbreidt zich weldra van district tot district, terwijl zij nu tegelijk een ernstig en politiek karakter aanneemt. Zij wordt meteen een uiterst gevreesde soort landelijke veem-politie. In een enkel district komt de beweging soms in de macht van gewetenlooze bandieten en vogelvrij verklaarden, dan wordt ze zelfs doodsgevaarlijk voor eigen leden. De reeds spoedig ontaarde oude Ku Klux Klan prikkelde het Noorden tot de krachtigste maatregelen van verweer. In 1871—72 werd een serie wetsontwerpen aangenomen, teneinde met alle staatsmacht die geheime genootschappen voorgoed te kunnen breken en contrôle uit te oefenen over de onder terreur staande verkiezingen in het Zuiden. Dan wordt de leus der Ku Klux Klan: het blanke volk van het Zuiden te beschermen tegen onrecht uit het Noorden en tegen plutocratie, de Constitutie der Unie-republiek te verdedigen. Nu is ook haar naam half mystiek, half politiek: het Onzichtbare Rijk van het Zuiden! Haar werk wordt dikwijls nog slechts moord en geweld, totdat, na 1872, de regeering te Washington haar gaandeweg de baas wordt. Toen de centrale organisatie tenslotte ontbonden werd, stond het Onzichtbare Rijk onder den „Grand Wizard" (toovenaar) generaal N. B. Forrest. Elke staat van het Zuiden was een „realm" (gebied) onder een Grand Dragon (grooten draak); verschillende landen vormden

„Alleen Amerikanen op wacht!"
Een wachtpost bij een nachtelijke K.K.K.-bijeenkomst.

tezamen een „Dominion" onder een „Titan" (myth. reus) enzoovoort. De kleinste indeeling was een „Den" (hol) onder een Grooten „Cyclops" (Kukloop).
De moderne Ku Klux Klan werd op *Thanksgiving night* in 1915 (den jaarlijkschen officieelen dankdag in November) heropgericht door William Joseph Simmons, rondtrekkend evangelist, handelsreiziger en, vooral, gewiekst promotor van geheime genootschappen. Rond dien „oprichtingsnacht" werd, juist in oorlogstijd, enorm reclame gemaakt, terwijl een splinternieuw ritueel snufje werd ingevoerd: het plechtig ontsteken van een Vlammend Kruis op een hoogen bergtop van Stone Mountain, niet ver van de stad Atlanta, in den zuidelijken staat Georgië. Een charter, door dien staat verleend, gaf aan de nieuwe organisatie zoowaar de rechtspersoonlijkheid eener Amerikaansche corporatie. Zoodoende wettig gevestigd, deed de Groote Toovenaar Simmons, door middel van zijn reusachtig propaganda-apparaat een beroep op „heel de beschaafde wereld" — van de Vereenigde Staten, wel te verstaan! — om te doen erkennen, dat zijn vereeniging toch vooral was: een „high-class, mystische, maatschappelijke, patriottische en charitatieve vereeniging", geheel en al „verknocht aan het volbrengen van den heiligen plicht: onze vrouwen te beschermen en het beginsel hooghouden der blanke suprematie — in 't kort: een plicht van waarachtig patriotisme en zuiver Amerikanisme!"
Niet alleen tegen den neger ging het nu, maar ook tegen den katholiek. En vooral tegen den jood, die de grootste zakenman wilde zijn in „den zwarten gordel", m.a.w. de zuidelijke staten. In tegenstelling met den ouden Ku Klux Klan verspreidde zich de hernieuwde beweging tijdens en na den eersten wereldoorlog door geheel de V.S. Maar in 1928 kwam er plotseling een kink in den kabel door herhaalde schandalen, corruptie en het verkoopen van heele groepen leden aan politieke partijen. Een gerechtelijk onderzoek bracht een ongeloofelijk verworden toestand, écht Amerikaansch, aan het licht. En de Ku Klux Klan verdween al even stil en geheimzinnig snel, als de beweging was opgekomen nog maar 15 jaar tevoren.
Tot wanneer....?